

EXPUNERE DE MOTIVE

la proiectul de lege privind modificarea și completarea Legii nr. 207/2015 privind Codul de procedură fiscală

I. Necesitatea reglementării

Prezenta inițiativă legislativă are ca obiect corectarea unei disfuncționalități majore și sistemice identificate în practica administrativă a executării silite prin poprire: absența unui mecanism juridic unitar, digitalizat și proporțional, care să reglementeze modul de urmărire a creanțelor bugetare de la contribuabili cu conturi bancare multiple.

În forma actuală a Codului de procedură fiscală, nu există norme exprese care să asigure emiterea unui singur ordin de poprire pentru toate conturile bancare ale unui debitor, transmiterea simultană a acelui ordin către toate instituțiile de credit la care debitorul are conturi, precum și ridicarea automată a popririilor aplicate în mod excedentar, după încasarea integrală a creanței, ori plafonarea rezonabilă a comisioanelor bancare aferente unei operațiuni care, în esență, este unică și automată, indiferent de numărul conturilor afectate.

Această lacună normativă a condus, în practică, la situații de executare silită repetitivă și disproportională, în care se emit ordine de poprire distincte pentru fiecare cont bancar, chiar și pentru creanțe modice, iar contribuabilii se confruntă cu blocaje multiple pentru aceeași datorie, uneori în toate conturile bancare. Totodată, se rețin sume peste nivelul datoriei fiscale, pe fondul absenței unui algoritm unic de selecție și ordonare a conturilor executabile, fiind percepute comisioane bancare cumulative, inclusiv pentru conturi fără disponibil, ceea ce încalcă principiul proporționalității măsurii fiscale. Nu în ultimul rând, ridicarea popririilor, activitate ce se realizează în prezent preponderent manual, cu întârziere, în lipsa unui mecanism digital de automatizare, afectează circuitul economic al persoanei fizice sau juridice în cauză.

O altă disfuncționalitate identificată frecvent în practica administrativă privește situațiile în care contribuabilii achită sumele datorate bugetului general consolidat în conturi aparținând altor instituții publice decât cele competente. Această situație se produce, de regulă, din cauza confuziilor legate de codurile IBAN bugetare, a structurii neuniforme a titlurilor executorii sau a informațiilor inexacte din portalurile publice. În lipsa unei reglementări exprese, contribuabilii sunt supuși riscului de a fi considerați neplătitori, chiar dacă au efectuat plata în termen legal, iar instituțiile implicate nu dispun de un cadru clar pentru regularizarea automată a acestor sume. Această lacună normativă afectează în mod direct securitatea juridică și buna-credință a contribuabililor, generând penalități nejustificate, executări silite abuzive și litigii aferente.

Impactul la nivel național

Potrivit datelor comunicate de Agenția Națională de Administrare Fiscală, în anul 2023 au fost emise peste 2.500.000 de ordine de poprire, dintre care aproximativ 750.000 au afectat contribuabili care dețin două sau mai multe conturi bancare active.

În absența unei proceduri unice și a unui sistem informatic integrat, în aceste cazuri au fost aplicate popriri paralele asupra acelorași sume datorate, situație în care contribuabilii au formulat contestații sau plângeri, ceea ce a generat costuri suplimentare administrative și judiciare. În numeroase cazuri, s-au înregistrat perturbări ale activității economice, mai ales în cazul IMM-urilor, care depind de fluxul constant de numerar.

Dimensiunea socială a problemicii

Printre cei mai afectați de aceste disfuncționalități se numără persoanele fizice cu venituri reduse (salarii, pensii, alocații), care depind de accesul imediat la conturi, microîntreprinderile și PFA-urile, care pot fi paralizate de blocarea simultană a conturilor, dar și contribuabilii de bună-credință, care achită datoria în termen, dar ale căror popriri nu sunt ridicate automat, din lipsa unei proceduri informatizate.

Necesitatea intervenției legislative

În acest context, este imperativă reglementarea prin lege a următoarelor aspecte fundamentale:

- instituirea procedurii de poprire unică electronică – prin care să fie emis un singur ordin de poprire, în format electronic, transmis simultan către toate instituțiile de credit în care debitorul are conturi;
- stabilirea unui termen de 24 de ore pentru ridicarea automată a popririlor în exces, după confirmarea recuperării integrale a datoriei;
- plafonarea comisionului bancar pentru executarea unei popriri, indiferent de numărul conturilor afectate, la un nivel rezonabil, stabilit prin regulament al Băncii Naționale a României, cu consultarea Ministerului Finanțelor și a Agenției Naționale de Administrare Fiscală;
- armonizarea cu infrastructura digitală existentă (de exemplu, sistemul „e-Popriri”), astfel încât implementarea să fie rapidă, predictibilă și sustenabilă din punct de vedere tehnic.

Ca și concluzie, inițiativa legislativă are o dublă rațiune: pe de o parte, asigurarea respectării principiului proporționalității în materie de executare silită fiscală, iar pe de altă parte, optimizarea procesului de colectare a creanțelor, în beneficiul ambelor părți implicate – stat și contribuabil. În lipsa unei intervenții legislative, continuarea practicilor actuale riscă să perpetueze o formă de executare silită abuzivă, inefficientă și inechitabilă.

II. Soluția legislativă propusă

Proiectul de lege propune o intervenție legislativă clar delimitată, coerentă și fundamentată tehnico-juridic, în scopul instituirii unei proceduri unitare de executare silită prin poprire electronică unică, aplicabilă creanțelor fiscale datorate bugetului general consolidat. Măsurile introduse vizează definirea conceptelor esențiale, stabilirea unei proceduri uniforme și digitalizate, precum și protejarea patrimoniului contribuabilului prin limitarea costurilor și a blocajelor nejustificate.

1. Definirea cadrului tehnico-juridic unitar (modificarea art. 1 din Codul de procedură fiscală)

Pentru a evita ambiguitățile de interpretare și aplicare, proiectul propune completarea art. 1 alin. (1) din Codul de procedură fiscală cu noi puncte, care introduc următoarele definiții juridico-tehnice esențiale:

Poprire unică electronică – definește clar faptul că executarea silită a sumelor datorate de către un contribuabil se realizează printr-un singur ordin de poprire electronică, emis în mod centralizat de organul fiscal și transmis simultan tuturor instituțiilor de credit unde debitorul are conturi. Această abordare previne blocarea multiplă și necoordonată a fondurilor debitorului.

Ordin de poprire electronică – desemnează forma digitală oficială a actului de executare silită, care conține toate informațiile necesare identificării debitorului, creanței fiscale și sumei datorate. Ordinul este emis de organul fiscal în format informatic standardizat și transmis electronic instituțiilor de credit.

Sistem informatic interconectat – se referă la infrastructura digitală existentă sau ce urmează a fi dezvoltată (precum sistemul „e-Popriri”), care asigură transmiterea simultană a ordinului de poprire, identificarea conturilor, confirmarea încasării sumelor și generarea notificărilor de ridicare a măsurii popririi.

Format electronic – este definit conform legislației în vigoare privind semnătura electronică (Legea nr. 455/2001), indicând validitatea juridică a documentelor fiscale în format digital și corelarea cu normele privind protecția datelor cu caracter personal.

De asemenea, prin introducerea unui nou alin. (2) în art. 1, proiectul reglementează interpretarea termenilor tehnici utilizați în Codul de procedură fiscală care nu sunt definiți expres. Acest nou alineat are rolul de a asigura unitatea terminologică și coerența legislativă, precizând că termenii nedefiniți se interpretează potrivit legislației sectoriale aplicabile, dacă nu se prevede expres altfel în Cod. Astfel, se evită atât redundanțele definitorii, cât și riscul interpretărilor divergente.

2. Introducerea art. 164¹ – Regularizarea automată a plăților bugetare între instituții publice

Prin introducerea unui nou articol, art. 164¹, proiectul reglementează expres situațiile în care contribuabilii achită, în termen legal, o creanță bugetară într-un cont aparținând altei instituții publice decât cea competentă conform titlului executoriu. În aceste cazuri, se prevede în mod clar că plata este considerată valabil efectuată, cu condiția identificării certe a contribuabilului și a obligației bugetare, iar regularizarea se face din oficiu între instituțiile implicate, într-un termen de maximum 15 zile lucrătoare.

Reglementarea introduce, de asemenea, o interdicție de a aplica penalități, executări silite sau cerințe procedurale suplimentare contribuabilului, dacă acesta poate proba că a efectuat plata în termen legal, într-un cont bugetar valid. Se evită astfel abuzurile, dubla impunere sau executarea injustă în detrimentul unui contribuabil diligent, dar aflat în eroare materială rezonabilă.

În același timp, proiectul conferă Ministerului Finanțelor competența de a aproba, prin ordin, procedura de aplicare a acestui mecanism, inclusiv standarde pentru „identificarea certă” a plății, cu exemple concrete (CNP, CUI, număr de decizie, sumă achitată etc.).

3. Instituirea unei proceduri uniforme și digitale – introducerea art. 235¹

Prin completarea Codului cu un nou articol, art. 235¹, se stabilește în mod expres cadrul normativ pentru aplicarea procedurii de poprire unică electronică. Noul articol introduce o serie de reguli procedurale imperative, structurate logic și în corelare cu principiile de eficiență administrativă, protecția contribuabilului și transparență fiscală:

Alineatul (1) reglementează obligația organului fiscal de a transmite un singur ordin de poprire electronică către toate instituțiile de credit, în format standardizat, conținând datele necesare identificării contribuabilului și creanței. Acest mecanism elimină duplicarea executării și reduce erorile.

Alineatul (2) instituie o procedură automată de ridicare a popririlor aferente aceleiași creanțe, în termen de maximum 24 de ore de la confirmarea încasării integrale a sumei datorate, prin intermediul sistemului informatic, fără a necesita intervenție umană, evitând astfel întârzierile sau blocajele birocratice.

Alineatul (3) stabilește obligația instituțiilor de credit de a opera automat ridicarea popririi, în termenul prevăzut de lege, în baza notificărilor electronice transmise prin sistemul informatic interconectat.

Alineatul (4) prevede plafonarea comisionului bancar perceput pentru executarea popririi, la un nivel maximal stabilit prin regulament al Băncii Naționale a României, cu consultarea Ministerului Finanțelor și a Agenției Naționale de Administrare Fiscală, acest comision fiind datorat o singură dată pentru aceeași creanță fiscală, indiferent de numărul conturilor vizate.

Alineatul (5) consacră regula perceperii unice a comisionului aferent pentru fiecare creanță individualizată, eliminând astfel practica perceperii de comisioane multiple pentru aceeași datorie.

Alineatul (6) obligă organul fiscal să păstreze evidența digitală a ordinului de poprire și a notificărilor aferente, pe o perioadă de 5 ani, într-un format accesibil contribuabilului, instituind astfel un mecanism de trasabilitate și de verificare post-factum. În corelație cu alin. (2) și (3), acest cadru asigură ridicarea automată a popririlor în termenul prevăzut de lege și consacră caracterul obligatoriu al notificărilor electronice pentru instituțiile de credit.

4. Dispoziții tranzitorii (Art. II) – etapizarea implementării

Proiectul prevede o implementare progresivă și etapizată, cu măsuri de tranziție, pentru a asigura adaptarea infrastructurii informatice și operaționale a tuturor actorilor implicați.

Alineatul (1) instituie obligația Ministerului Finanțelor, a Agenției Naționale de Administrare Fiscală și a Băncii Naționale a României de a elabora și aproba actele

normative subsecvente și specificațiile tehnice aferente sistemului informatic interconectat, în termen de 90 de zile de la data publicării legii.

Alineatul (2) prevede că instituțiile de credit și organele fiscale au obligația de a implementa sistemul informatic interconectat în termen de 120 de zile de la intrarea în vigoare a acestor reglementări, astfel încât procedura de poprire unică electronică să fie pe deplin funcțională.

Alineatul (3) stabilește că Agenția Națională de Administrare Fiscală poate aplica procedura în mod etapizat, pe baza unui plan de implementare progresivă, aprobat prin ordin al președintelui instituției, pentru a preveni blocaje sau disfuncționalități sistemice în perioada de tranziție.

Alineatul (4) statuează că, până la implementarea integrală a sistemului, rămân aplicabile dispozițiile Codului de procedură fiscală în vigoare anterior, evitându-se astfel golurile normative sau întreruperea procedurilor aflate în desfășurare.

5. Dispoziții finale (Art. III) – asigurarea coerenței și monitorizării

Pentru garantarea coerenței interne a Codului și eficienței în aplicare, legea prevede, în alin. (1), clarificarea interpretativă a sintagmei „poprire unică” (sau, după caz, „poprire unică electronică”), raportată la definiția din art. 1 – aplicabilă în tot cuprinsul Codului.

Totodată, prin intermediul alineatului (2) se instituie obligația Ministerului Finanțelor și a Agenției Naționale de Administrare Fiscală de a evalua impactul și eficiența procedurală a prezentei legi, inclusiv funcționarea mecanismului de regularizare prevăzut la art. 164¹, în termen de 12 luni de la intrarea în vigoare, și de a publica un raport oficial care să poată fundamenta eventuale ajustări ulterioare.

În alineatul (3), legea stabilește un termen de 60 de zile pentru intrarea în vigoare, termen necesar operaționalizării sistemelor informatice – măsură justificată, proporțională și compatibilă cu jurisprudența constituțională privind predictibilitatea legii.

În acest context, soluția legislativă propusă este coerentă, etapizată și calibrată la realitățile instituționale actuale. Prin reglementări clare, termene rezonabile și delimitarea exactă a responsabilităților, proiectul asigură aplicabilitate practică, predictibilitate juridică și protecție echitabilă pentru toate părțile implicate în procesul de executare silită fiscală.

III. Impactul social, economic și administrativ

Proiectul de lege generează un impact transversal semnificativ, cu efecte pozitive în plan social, economic, bugetar și administrativ, contribuind la consolidarea unui sistem fiscal eficient, echitabil și predictibil. Prin instituirea procedurii de poprire unică electronică, se creează un cadru care reduce povara birocratică, sprijină contribuabilul de bună-credință și optimizează colectarea veniturilor bugetare fără a recurge la mijloace disproporționate.

1. Impact social

Una dintre principalele finalități ale inițiativei este protejarea contribuabilului de abuzuri sau disfuncționalități ale mecanismului de executare silită prin poprire, în special în cazul categoriilor vulnerabile. Contribuabili vârstnici, cu venituri mici sau cu acces limitat la asistență juridică se confruntă frecvent cu blocarea simultană a tuturor conturilor bancare pentru aceeași datorie fiscală, fără a înțelege mecanismul și fără posibilitatea de a contesta rapid măsura.

Eliminarea stresului psihologic și a umilinței administrative cauzate de popriri multiple aplicate în mod paralel, disproporționat și netransparent contribuie la creșterea încrederii în instituțiile statului și în echitatea sistemului fiscal.

Asigurarea accesului rapid la fondurile rămase disponibile după recuperarea creanței – prin ridicarea automată, digitală, a popririlor excedentare – garantează respectarea principiului proporționalității și a dreptului constituțional la proprietate (art. 44 din Constituția României).

Diminuarea sentimentului de insecuritate financiară și creșterea percepției de echitate fiscală în rândul populației reprezintă un efect indirect important pentru coeziunea socială și pentru conformarea voluntară la plata obligațiilor fiscale.

2. Impact economic

Măsurile propuse contribuie în mod direct la raționalizarea costurilor suportate de contribuabili și la crearea unui mediu fiscal și financiar mai predictibil. În special, plafonarea comisionului bancar la un nivel maximal rezonabil, stabilit prin regulament al Băncii Naționale a României și aplicat o singură dată pentru aceeași creanță fiscală, elimină situațiile în care contribuabilii sunt obligați să achite comisioane multiple și disproporționate pentru aceeași datorie. Această practică a generat, în mod repetat, îmbogățirea fără just temei a unor instituții bancare, contrar principiului bunei-credințe.

Reducerea costurilor indirecte și a blocajelor financiare pentru persoane fizice și juridice contribuie la stimularea consumului și menținerea lichidităților în economie, mai ales în cazul microîntreprinderilor și al persoanelor aflate în situații de risc social.

Creșterea transparenței și a predictibilității în relația fiscală, prin digitalizarea completă a procedurii, reduce percepția de arbitrar administrativ și încurajează conformarea fiscală voluntară.

Reducerea litigiilor fiscale și a plângerilor administrative generate de popriri multiple, de întârzieri în ridicarea măsurii sau de aplicarea de comisioane abuzive contribuie la degrevarea sistemului judiciar și la diminuarea cheltuielilor publice.

3. Impact bugetar

Deși proiectul de lege nu generează un impact bugetar negativ semnificativ, acesta contribuie la optimizarea colectării veniturilor fiscale prin creșterea eficienței și a vitezei de executare a titlurilor executorii fiscale, fără a multiplica cheltuielile administrative, prin:

- reducerea erorilor de executare și a costurilor asociate corecțiilor sau reluării procedurilor;

– evitarea executărilor silite în exces, care pot duce la rambursări ulterioare sau la litigii costisitoare.

Reglementarea expresă a regularizării automate a plăților bugetare efectuate eronat între instituții publice, așa cum este prevăzută la art. 164¹ din proiect, nu generează un impact bugetar negativ în sensul afectării echilibrului bugetar general. Totuși, poate produce efecte bugetare indirecte, pozitive.

Introducerea art. 164¹ contribuie la o mai bună gestiune a fluxurilor financiare publice, prin stabilirea unui cadru automatizat și previzibil pentru transferul sumelor între conturile instituțiilor publice. Astfel se elimină blocajele contabile și juridice generate de plăți greșite, dar de bună-credință, evitându-se acumularea de arierate fictive și degrevând autoritățile de procese administrative și judiciare inutile. În mod indirect, această prevedere consolidează disciplina financiară și sporește încrederea contribuabililor în corectitudinea sistemului fiscal.

Introducerea art. 164¹ nu generează impact bugetar negativ, ci contribuie la eficientizarea și securizarea execuției bugetare, având un potențial pozitiv indirect asupra veniturilor colectate și asupra disciplinei financiare interinstituționale.

4. Impact administrativ

Implementarea procedurii de poprire unică electronică aduce beneficii directe pentru administrația fiscală și pentru instituțiile de credit implicate în executarea silită:

- degrevarea Agenției Naționale de Administrare Fiscală (ANAF) de sarcina de a emite și gestiona manual mai multe ordine de poprire pentru același contribuabil, economisind resurse umane și materiale;

- reducerea încărcării instituțiilor de credit cu proceduri redundante de procesare a ordinelor multiple pentru aceeași sumă, simplificând fluxurile operaționale și scăzând volumul interacțiunilor birocratice cu ANAF;

- utilizarea integrală a infrastructurii informatice existente (sistemul e-Popririi), în conformitate cu strategia de digitalizare a administrației fiscale și cu angajamentele asumate de România prin PNRR și programele naționale de digitalizare;

- creșterea eficienței colectării forțate a creanțelor, fără afectarea garanțiilor fundamentale ale executării silite: legalitatea, necesitatea și proporționalitatea măsurii.

Astfel, prin efectele sale, proiectul de lege nu doar că elimină disfuncționalități semnificative din aplicarea actuală a popririi fiscale, ci aduce și beneficii sistemice multiple – contribuind la protecția contribuabililor vulnerabili, la reducerea abuzurilor, la îmbunătățirea performanței administrative și la consolidarea încrederii în instituțiile fiscale.

Introducerea art. 164¹ privind regularizarea automată a plăților bugetare nu presupune sarcini birocratice noi de natură să creeze un impact administrativ negativ asupra instituțiilor implicate (ANAF, Trezorerie, alte autorități publice), astfel că nu generează un impact administrativ negativ. Dimpotrivă, creează predictibilitate, simplificare procedurală și economie de timp în activitatea autorităților publice.

IV. Conformitatea cu jurisprudența CEDO și dreptul Uniunii Europene

Proiectul de lege este în deplină concordanță cu principiile și exigențele dreptului european și internațional al drepturilor omului, răspunzând totodată observațiilor și sancțiunilor formulate în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului (CEDO), precum și în documentele strategice ale Uniunii Europene privind buna guvernare fiscală, digitalizarea și protecția contribuabililor.

1. Respectarea dreptului de proprietate

Potrivit art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenția Europeană a Drepturilor Omului, orice persoană are dreptul la respectarea bunurilor sale. Interferența autorităților publice în exercitarea acestui drept este permisă doar în măsura în care este prevăzută de lege, urmărește un scop legitim și respectă un echilibru just între interesul general și protejarea drepturilor individuale.

Blocarea simultană și repetată a conturilor bancare pentru aceeași creanță fiscală, în lipsa unui mecanism de deblocare automată, a fost considerată de CEDO, inclusiv în cauza Iorga și alții c. România (2015), drept o încălcare a dreptului de proprietate. Curtea a constatat că menținerea popririlor după stingerea datoriei echivalează cu o ingerință arbitrară și lipsită de proporționalitate.

Proiectul de lege răspunde acestei jurisprudențe prin instituirea unui sistem automat de ridicare a popririlor aferente aceleiași creanțe, în termen de maximum 24 de ore de la achitarea sumei datorate, prin stabilirea unui comision bancar plafonat, aplicat o singură dată pentru aceeași creanță, precum și prin reglementarea clară a obligațiilor instituțiilor de credit, pentru a evita abuzurile sau întârzierile administrative.

Reglementarea propusă la art. 164¹ este în deplină concordanță cu jurisprudența CEDO privind protecția patrimoniului și securitatea raporturilor juridice. Jurisprudența Curții subliniază că autoritățile fiscale nu pot ignora plățile efectuate de contribuabili dacă acestea pot fi identificate fără echivoc și se referă la creanțe datorate statului, chiar dacă plata nu a fost direcționată către contul bugetar exact. Prin urmare, proiectul transpune în legislația națională acest principiu de echitate fiscală, garantând că buna-credință a contribuabilului nu poate fi sancționată prin măsuri de forță disproporționate sau prin excluderea din procedura legală.

2. Conformitatea cu Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene

Art. 17 din Carta Drepturilor Fundamentale a UE consacră dreptul de proprietate ca drept fundamental, protejat în mod egal în raporturile cu statul și cu entitățile private. Aplicarea unor măsuri de executare fiscală care blochează integral și nediferențiat accesul la resurse financiare esențiale poate reprezenta o formă de expropriere de facto dacă nu este dublată de garanții legale și de măsuri corective rapide.

În acest sens, proiectul prevede digitalizarea procedurii de poprire și automatizarea ridicării acesteia, garantarea transparenței procedurii prin acces electronic la actele emise și evitarea supra-executării prin limitarea ordinului la suma real datorată. Astfel,

se asigură o intervenție minimală asupra patrimoniului debitorului, proporțională cu scopul urmărit și reversibilă prin măsuri rapide și clare.

3. Respectarea principiului proporționalității (art. 5 alin. (4) TUE)

Potrivit art. 5 alin. (4) din Tratatul privind Uniunea Europeană (TUE), conținutul și forma acțiunii nu trebuie să depășească ceea ce este necesar pentru atingerea obiectivelor urmărite.

În spiritul acestui principiu, proiectul reduce intervenția administrativă la strictul necesar pentru colectarea creanțelor, evită dublarea procedurilor și paralelismul executărilor, protejează contribuabilul de măsuri excesive și disproporționate și elimină costurile nejustificate suportate de cetățeni sau companii pentru aceleași datorii.

4. Alinierea cu politicile Uniunii Europene în materie de digitalizare fiscală

Proiectul este pe deplin compatibil cu obiectivele asumate de România prin Planul Național de Redresare și Reziliență (PNRR), Componenta C8 – Reforma fiscală și digitalizarea ANAF, care urmărește creșterea transparenței relației dintre contribuabili și administrație, automatizarea proceselor fiscale, reducerea sarcinii administrative și dezvoltarea infrastructurii de schimb de date între ANAF și alte entități.

Prin reglementarea sistemului informatic interconectat, a popririi electronice unice și a notificărilor automate, proiectul devine un instrument normativ esențial pentru operaționalizarea digitală a executării silite, în concordanță cu cerințele și recomandările europene.

V. Fundamentare tehnico-legislativă

Proiectul de lege a fost redactat cu respectarea normelor de tehnică legislativă stabilite prin Legea nr. 24/2000, fiind fundamentat pe următoarele principii esențiale:

1. Coerență internă și corelare cu structura Codului de procedură fiscală

Inițiativa legislativă este integrată sistematic în cadrul Titlului VIII – Executarea silită al Codului de procedură fiscală, completând secțiunea privind poprirea cu un nou articol – art. 235¹, dedicat procedurii electronice de poprire unică. Alegerea locației este justificată logic și funcțional, în conformitate cu art. 3 și art. 4 din Legea nr. 24/2000, care impun respectarea arhitecturii interne a actului normativ modificat.

Definițiile tehnice necesare aplicării noilor norme sunt introduse în art. 1 alin. (1), respectând regula potrivit căreia toți termenii noi utilizați într-o lege trebuie să fie clarificați într-un articol de tip glosar, fără a crea paralelisme sau suprapuneri cu definițiile existente în alte acte normative (conform art. 36–38 din Legea nr. 24/2000).

2. Claritate, previzibilitate și accesibilitate

Textele propuse sunt formulate într-un limbaj clar, juridic și tehnic adecvat, evitând formulările ambigue sau interpretabile. Conform art. 6 și art. 8 din Legea nr. 24/2000, o reglementare este clară atunci când permite în mod nedubitabil înțelegerea normei, iar acest principiu este respectat prin explicitarea procedurii de poprire unică și a condițiilor

de ridicare automată, precum și prin definirea clară a noțiunilor precum „ordin de poprire electronică”, „sistem informatic interconectat” și „format electronic”.

De asemenea, este reglementată în mod expres plafonarea comisionului perceput de instituțiile de credit pentru această operațiune, la un nivel maximal stabilit prin regulament al Băncii Naționale a României, cu indicarea reperelor relevante (titlul executoriu, creanța unică, conturile multiple).

Previzibilitatea este garantată prin stabilirea unui termen de 60 de zile până la intrarea în vigoare, oferind astfel autorităților și actorilor vizați timpul necesar pentru adaptare operațională și tehnologică.

Reglementarea art. 164¹ a fost plasată sistematic în cadrul Capitolului II – Stingerea creanțelor fiscale prin plată, compensare și restituire, imediat după art. 164, care vizează dispoziții privind corectarea erorilor din documentele de plată, într-o poziție logică și funcțională. Justificarea poziționării se bazează pe faptul că regularizarea între instituții nu vizează o creanță neîncasată, ci o plată validă aflată în afara competenței contabile a destinatarului, deci în vecinătatea tematică a reglementării ordinelor de plată și a obligațiilor corelative. Această soluție respectă art. 3 și 4 din Legea nr. 24/2000 privind sistematizarea și coerența actului normativ și evită interferența cu reglementările privind rambursările sau compensările bugetare prevăzute la art. 167 și următoarele.

3. Evitarea paralelismelor și a conflictelor normative

În conformitate cu art. 30 din Legea nr. 24/2000, proiectul de lege nu reproduce sau dublează norme existente, ci completează un vid legislativ identificat în practică. Nu interferează cu competențele altor autorități și nu contrazice dispozițiile legislației privind instituțiile de credit, semnătura electronică sau protecția datelor cu caracter personal.

Textul nou introdus este distinct și delimitat, fără a perturba dispozițiile generale privind executarea silită prin poprire reglementate în articolele 230–235 Cod de procedură fiscală.

4. Compatibilitate cu infrastructura digitală existentă

Soluția legislativă propusă valorifică și extinde capacitățile infrastructurii informatice deja funcționale în sistemul fiscal românesc, respectiv:

- sistemul e-Popri, actualul mecanism de transmitere a popririlor între ANAF și instituțiile bancare;
- SICPF (Sistemul Informatic Central al Procedurii Fiscale);
- sistemele de comunicații electronice reglementate de Legea nr. 455/2001 privind semnătura electronică și de Regulamentul (UE) nr. 910/2014 (eIDAS).

Astfel, implementarea procedurii de poprire unică nu necesită dezvoltarea de la zero a unei platforme IT, ci adaptarea celei existente prin emiterea reglementărilor tehnice în termenul prevăzut de dispozițiile tranzitorii.

5. Justificarea etapizării implementării

Prin introducerea art. II – Dispoziții tranzitorii, proiectul reglementează în mod explicit obligația autorităților de a adopta acte normative subsecvente și specificații

tehnice într-un termen determinat, obligația instituțiilor de credit și a organelor fiscale de a implementa sistemul informatic interconectat într-un interval de 120 de zile de la intrarea în vigoare a acestor reglementări, precum și posibilitatea ANAF de a implementa procedura în mod progresiv, pentru a preveni blocaje sau disfuncționalități sistemice.

Această abordare asigură aplicabilitatea reală a legii și evită riscul unor norme inaplicabile (*lex imperfecta*), în conformitate cu art. 13 și art. 18 din Legea nr. 24/2000, privind corelarea și aplicabilitatea normelor legale.

Proiectul este pe deplin compatibil cu exigențele tehnico-legislative prevăzute de Legea nr. 24/2000, respectând principiile de sistematizare, claritate, previzibilitate și corelare. El asigură un cadru normativ eficient și coerent pentru digitalizarea și unificarea procedurii de poprire, fără a perturba alte reglementări sau echilibre instituționale.

VI. Considerații finale

Prezenta propunere legislativă are un caracter tehnic, echitabil și preventiv, vizând modernizarea și umanizarea relației dintre cetățean și administrația fiscală, printr-o intervenție legislativă punctuală și coerentă în domeniul executării silite.

În esență, propunerea răspunde nevoii reale a contribuabililor de transparență procedurală, protecție împotriva abuzurilor și eficiență administrativă, fără a afecta capacitatea statului de a-și recupera creanțele fiscale legitime.

Ea răspunde unei nevoi stringente de modernizare și umanizare a procedurilor fiscale din România, în concordanță cu direcțiile europene de digitalizare, simplificare administrativă și protecție a drepturilor individuale.

Prin reglementarea expresă a regularizării automate a plăților bugetare efectuate eronat între instituții publice, proiectul de lege adaugă un pilon esențial de stabilitate și echitate în relația stat–contribuabil. Contribuabilii care acționează cu diligență și bună-credință nu vor mai fi penalizați pentru erori materiale minore, în timp ce instituțiile publice vor avea un cadru clar și obligatoriu pentru remedierea rapidă a situației. Astfel, se evită arbitrarul administrativ, se reduce încărcătura sistemului fiscal și se consolidează principiul legalității în executarea obligațiilor bugetare.

Prin reglementarea expresă a unei proceduri de poprire unică electronică, proiectul contribuie semnificativ la:

Modernizarea executării silite fiscale – se trece de la o execuție silită fragmentată, uneori arbitrară, la un mecanism digital, unificat și predictibil. Folosirea sistemelor informatice interconectate și a documentelor digitale conforme cu legislația privind semnătura electronică asigură eficiență, trasabilitate și responsabilitate în procesul de poprire.

Echilibrarea relației dintre stat și contribuabil – într-un context în care statul deține mijloace coercitive semnificative, reglementarea expresă a limitelor acestor instrumente

contribuie la restabilirea proporționalității și echității. Contribuabilul nu mai este tratat ca „vinovat implicit”, ci ca partener al autorității fiscale, cu drepturi egale și protecție procedurală.

Protecția patrimoniului persoanelor fizice și juridice – măsurile propuse reduc riscul reținerilor abuzive, al suprapopririi și al blocajelor financiare care pot afecta grav viața personală, activitatea economică sau bunul mers al unei afaceri. Prin ridicarea automată a popririlor după recuperarea integrală a creanței, se evită consecințele disproporționate ale menținerii unor măsuri restrictive fără temei.

Reducerea poverii birocratice și a redundanțelor administrative – ANAF și instituțiile de credit sunt degrevate de sarcina multiplicării actelor de poprire, a comunicărilor redundante și a gestionării manuale a procedurilor de ridicare. Se optimizează utilizarea resurselor umane și financiare, permițând concentrarea acestora asupra activităților cu valoare adăugată (analiză de risc, prevenție fiscală, conformare voluntară).

Consolidarea încrederii cetățenilor în sistemul fiscal – implementarea unei proceduri clare, transparente și proporționale în materie de executare silită fiscală contribuie la creșterea gradului de conformare voluntară. Când cetățenii observă că statul își exercită prerogativele cu respect pentru drepturile lor, se diminuează conflictul fiscal latent și se întărește relația de încredere între administrație și contribuabil.

Această reformă, deși tehnică în esența sa, are un impact uman și economic profund, fiind fundamentată pe date reale și experiență administrativă concretă, aliniată bunei practici europene și exigențelor din cadrul PNRR – Componenta C8 privind digitalizarea ANAF și conformă cu standardele CEDO și ale Cartei Drepturilor Fundamentale a UE privind protecția proprietății și dreptul la un tratament proporțional.

Adoptarea proiectului propus este nu doar recomandabilă, ci necesară pentru un sistem fiscal modern, echitabil și funcțional. Fără a afecta echilibrul bugetar, această lege aduce protecție reală cetățeanului, eficiență autorității fiscale și claritate sistemului bancar – cu beneficii pentru toate părțile implicate.

Pentru aceste motive, se apreciază că adoptarea prezentei propuneri legislative este oportună și necesară, iar implementarea sa va aduce beneficii directe atât cetățenilor, cât și administrației publice, prin reducerea costurilor operaționale, creșterea transparenței și consolidarea respectului față de lege.

ÎN NUMELE ÎNȚIATORILOR

Senator VELA Gheorghe

/

